

M
D

Kertomus rautikautisen polttohaudan
tarkastuksesta ja kaivauksesta Kan-
gaan Vääkyn kylän Torkkelin
maalla, jonka Hämeen Museon
hoitaja maisteri Eero Sarasmo
suoritti 18.6.55.

Paikka on kirkosta 4,5 km kaakonpuoleiseen
itään (Yleistieteen mukaan), 350 m lou-
naasen piirestä Nuorsanjärvestä ja
120 m Längelmäveden rannasta.

Liitteinä: 2 karttaa 5 valokuvaa (20542-6)
löydöksiä!

Vääkyn kirkon maista muolaa-
kaiselle joos. Torkkelille erotetun, nyt
perikunnan hallussa olevan tilan ran-
nolle syntyneelle huoma-alueelle Joki-
väät rakennustyönmiehet Jorma Uusi-
karkano ja Sulo ja Kaarlo Uusitalo
yöllä 16.6. ajettiin. Matalakkoa gaa teh-
dessaan oduren kiven juurella he tapa-
sivat klo 2.30 surpean alta n. 20 cm
syvästä jätän mukaan (1) se näytti heistä
pitkän kuin se olisi ollut pystyosa ja sil-
ten kaatunut. Oikean alla oli ollut kerran
pöytäkoja - 10-25 cm läpimittaisia - kiviä
laidelman tajaan. Oikean alta löytyi
pöytäkojaan karkki (2), klarinainen karkki (3), ja
alimpana, 50 cm syvältä maanpinnasta oi-
ango (4). Lisäksi toimivat he talteen kou-
pallisen poltetun lumen sija.

Gras tien osaltaista, johtaja W. B.
 Kauniisto ilmoitti työnsä Jämsän
 museoon ja seuraavana arkipäivänä
 museonhoitaja lähti paikalle. Kokoista
 ukon todettiin työnsäalue pienentöksi
 ja kun oli väära tyyliä etä hän ja
 ojan kovankesissa pita 'lisää' tulouksia,
 päätettiin saman tien tulla paikka
 selväksi.

Lojtopaikka oli loivasti länteen
 näyttävällä pintalla pellon syrjässä
 - kartassa nimellä Kurjennearpello - ole-
 van 4x5 metrin laajuinen ja n. 2 metrin
 korkean yläosan siistilohkareen kaak-
 koiskulmalla seinän alla.

Maaperä oli kiveästä pehmeästä hiesua ja
 vohkosta, mutta joku tuulen ja poltetun leun
 oin oli aina korjattu tai puolen etäisyydessä
 toisistaan. Luvulta jatkui tämän est-
 työnsäalueen eli ojanpuolen kahtapuolta.

Inten leunaväjä, pönnä pesäkkeinä
 kin oli D:1:100 aivan kiven alla. D:2:100
 mitat oli 150 cm syrjässäkin ja maetkin ~~to~~ pönn-
 öä kiven reunasta keskustaan pain. 10-
 20 cm puolelta F-G -reunoissa leunaväjä
 oli vain muutama.

Varsinaisen notkian oli siinäkin
 pönnöillä B-G -reunoissa, 8:2-3:100, vaan
 oli puurastaan muutama 30 cm syvälle
 kiveen alla mitattuna. Notkian jatkui
 kiven reunalla siitä pohjoiseenkin, siinäkin
 ohuempina kerruksina, 10-20 cm kiveen alla.

Kiven länsipuolen luona oli myös kiviä ^{sa} maanpinnan alla kuin ojan paikallakin. Pari kiveä oli isompaa 30x⁴⁰cm leijumista, 4-5 pie-
nompiä oli turpeen alla eri tasoissa.

Isilöydöalueen itäpuolelta F.2:sta to-
vattiin kairauksessa rautaisen atulan leuka (5)
ja läheltä pieni rautamukura (6) Ne olivat
35 cm kiven reunan alla julkassa pari-
maassa turpeen alapuolella. G.2:sta löytyi
välipunkon latti (7) maa oli siinä jidettyä ja
joku luum ja hielen siun oli lähispöytä.

Myös ojalöydöjen länsipuolelta kaivettiin esi-
muita. D.2:sta rautainen neula (8) (katselijoiden
hukkaama) 35-40 cm pyvästä parimaasta, viiso-
sa jala rautavarrasta (9) ja 15 cm päässä punkon
hela (10) Sen läheltä oli kuusi-siuna 10 cm edel-
tisestä oli rautainen polki (11) parimaaisessa maassa
ekin, mutta kuusi-siuna oli suorastaan josa-
leena. G.3:sta hiilipitoisista kulttuurinnoista,
jotka värvuus oli 25 cm löytyi 30 cm pyväy-
destä maan pinnasta välipunkon muotopuo-
lisko (12) samaa esinettä kuin G.2:ssa tavattu.

Löydöt kestivät hyvin tarkastaneensa
ojanpaikalta ja löydökohdalla sin reunasta-
kin kaivamansa, mutta jonka olivat levit-
täneet juttu. Sen vuoksi sitä ei enää
tutkittu. Tuskinpa sitä mainittavaa olisi vi-
mit löytyäkään, sillä talven saatu esineis-
töhen vastannee melko täydellistä oturin
varustusta.

Ilmeistä ainakin on, että paikalle on
suoritettu vain yksi kaivaus. Löydöt olivat
osuneet juuri sen keskuokan, Lammassa

ollut nokina-alue, kuului samaan paasta-
ukseen ja nähtävästi myös välittömästi
sen jälkeen kiven pohjoispuolelle ulottuva
noki-alue.

Ei välttämättä todeta oliko paikalla alkuaan
ollut enemmän kiiraa roikkiona, vai oliko
porojätteet polttokontin tapaan vain jätetty
teivasalle ja kiiraa tuoti paalle vain jarrun
kohdalla itäänkin näon ruoksi.

Vaikea ~~on~~^{on} myös selittää hautauslöydös-
ten esiintymisen hautaus kiven alla ja
lunastus 1/2 m syvässä parissa. Syynä
on ehkä liusunsaan houtiminen, se on
teräsin liikkunut ja vallonut löydöksiä.

Ulkomaan luultavasti hautauskesen ai-
kanakin, paikka on ollut Längelmäveden
rantaa. N. 7 m päässä rinte laskee
jyrkästi 2-3 m ja viettää sitten loivasti
venrajaa asti, joka nykyisin on arviolta 7-8 m
löytöpaikkaa alempana.

Mainittakoon, että 800 m lännempää
n.s. Lepistöntyngyltä oli v. 1926 löytynyt 3 m
korkean kiven ympäriltä polttokautta, jonka
esineistöstä vain keuhkiankasta ja väkijuurikko
saatiin talteen (Hämälän muusio no. 1221:1-2).

Käiväntöiden osallistui Hämälän Museon
palkkaamina löytäjät Jorma Uusikartano ja
Kaarlo Uusitalo sekä tulkokkoina opettajat
Petro Aro ja Torstelin veljeksiä.

Tampereella 15.7.56.

Peter Sarasmo.

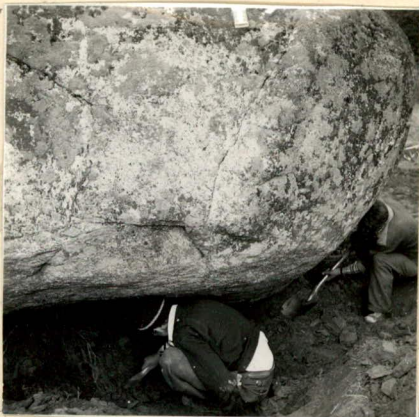
Kangasala.
 Vääsyrn hl.
 Torkkeli, Kuvijemaa

f. 20542. Löytäjät J. Uusi-
 hartano ja K. Uusi-
 Salo löytöpaikalla.

f. 20543. Polttohaudan
 ennen kaiva-
 usta (löytökruoppa)
 itästä

f. 20544. Polttohaudan
 kaivauksen län-
 nestä D:2:ssa.

f. 20545. Kaivauksen
 lännestä

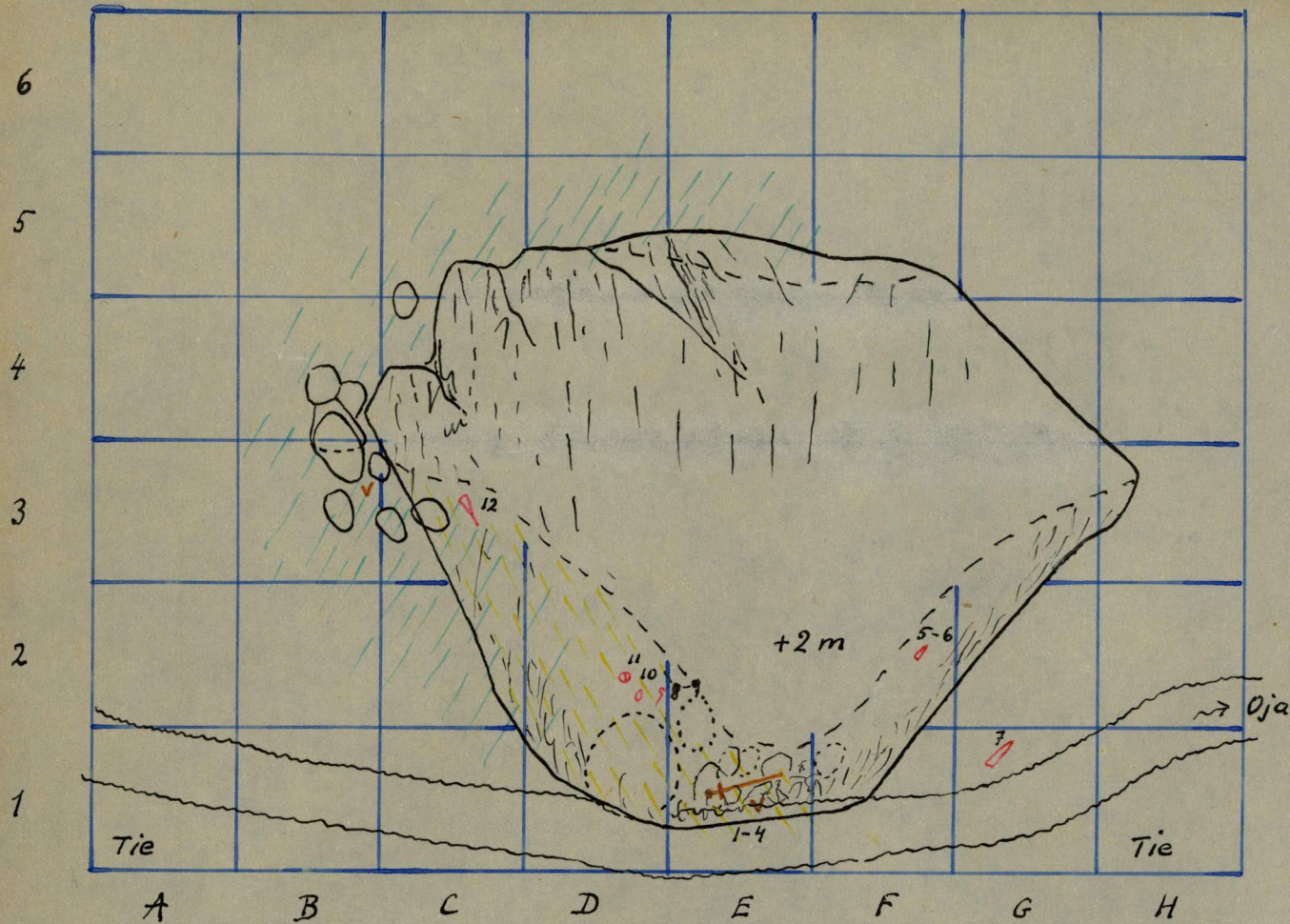
f. 20546. Kaivauksen paikka
 pohjoisesta samalta tasolta.
 Vas. ent. järven pohja.

Kangasala, Vääksey kl.,

Torkkelin talo

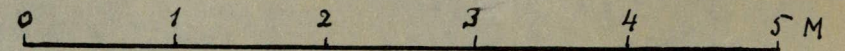
Kurjenmaa

E. Sarasmo 18.6.1956.

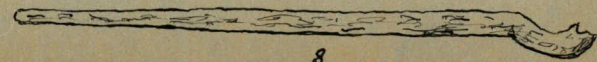

- /// hiiltä
- /// polt. luuta
- ▼ kuonaa

- 1-4 miekka, 3 keihäänkärkeä
- 5-6 otula, rautapala
- 7 väkipuukon kärki
- 8-9 rautainen neula, rautavarras
- 10 puukon hela
- 11 vyön solki
- 12 väkipuukon ruotupuoli

1:50

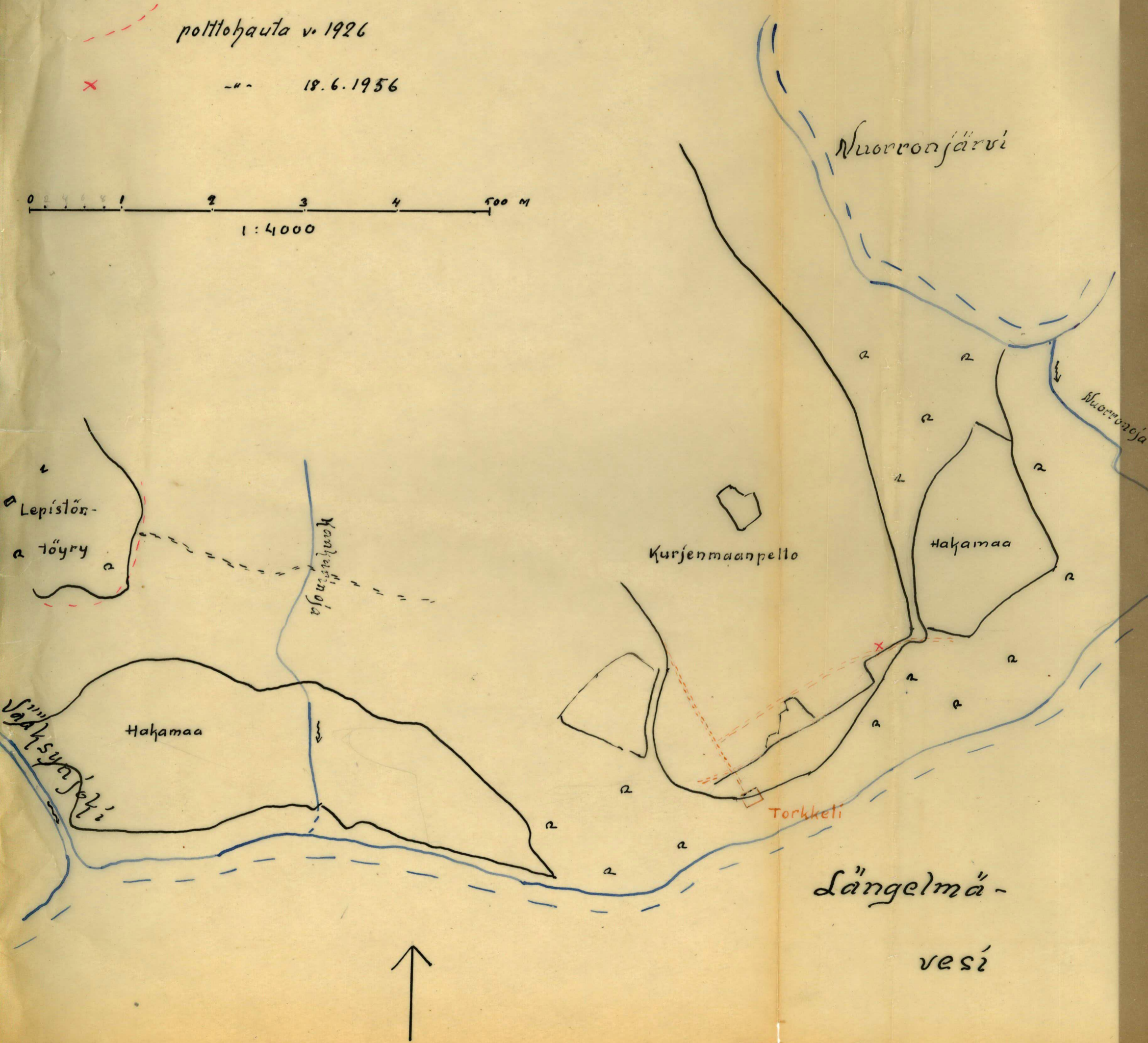
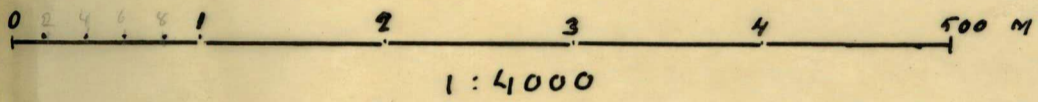
Ote

Kangasalan Vääksyn kartanon

tiluskartasta

 polttohauta v. 1926

 " " 18.6.1956

Ote

Kangasalan Vääksyn kartanon

tiluskartasta

 polttohauta v. 1926.

 " 18.6.1956.

0 1 2 3 4 500 M.
1:4000

